

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 14219
Tarih : 02.10.2025

34770

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, Sağlık Bakanı Kemal MEMİŞOĞLU tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 01.10.2025

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Erzurum Milletvekili

İnterseks, bireyin doğuştan kromozom, hormon veya üreme/beden özelliklerinin tipik kadın ya da erkek kalıplarına uymaması durumudur. Tıpta “cinsiyet gelişim farklılıkları” (CGB/DSD) olarak da adlandırılan interseks, halk arasında “çift cinsiyetli”, “erdişi” ya da “hünsâ” gibi kavramlarla bilinmektedir. Bu durum doğuştan gelen biyolojik bir özellik olup, kişinin kendi tercihinine bağlı değildir.

Toplumumuzda tarihsel ve kültürel olarak bilinen interseks olgusu, İslam hukukunda dahi “hünsâ” kavramı çerçevesinde tanınmıştır. Dolayısıyla interseks varoluşu ahlaki bir tartışma değil, temel insan hakları çerçevesinde ele alınması gereken bir gerçekliktir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, Engelli Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi uluslararası belgeler, interseks bireylerin ayrımcılığa uğramadan sağlık, eğitim, adalet ve sosyal hizmetlere erişim hakkını güvence altına almaktadır. Buna rağmen interseks yurttaşlarımız, özellikle sağlık alanında rızaları olmadan cerrahi müdahalelere ve hormonal tedavilere maruz bırakılmaktadır. Bu uygulamalar, bireylerin bedensel bütünlüğünü ihlal etmekte ve geri dönüşü olmayan sonuçlara yol açmaktadır.

Yukarıda belirtilen sorunlar çerçevesinde özellikle sağlık alanında interseksler, çoğu zaman rızaları olmaksızın tıbbi müdahalelere maruz kalmakta; çocukluk çağından itibaren geri dönüşü olmayan cerrahi işlemler ve hormonal tedaviler uygulanabilmektedir. Bu uygulamalar hem ulusal hem de uluslararası insan hakları standartlarıyla çelişmekte, bireylerin bedensel bütünlüğünü ve yaşam hakkını ihlal etmektedir.

Bu bağlamda;

1. İnterseks çocuklara ve yetişkinlere rızaları olmadan yapılan cerrahi müdahaleler ve hormonal tedavilere ilişkin Bakanlığınızın mevcut politikası nedir?
2. Ülkemizde doğumda interseks (cinsiyet gelişim farklılıkları olan) çocukların sayısına ilişkin bakanlığınızın elinde güncel bir veri bulunmakta mıdır?
3. İntersekslerin bebeklik veya çocukluk döneminde gereksiz tıbbi veya cerrahi tedaviye maruz kalmamasını sağlamak için uygulanan protokol var mıdır?
4. İlgili çocukların bedensel bütünlüğünü, özerkliğini ve kendi kaderini tayin hakkını garanti altına almak ve interseks çocukları olan ailelere yeterli danışmanlık ve destek sağlamak için ne tür önlemler alınmaktadır?
5. İntersekslerin sağlık hizmetlerine ayrımcılığa uğramadan erişimi için özel bir program geliştirilmiş midir?
6. Tıp ve psikoloji uzmanlarına cinsel ve ilgili biyolojik ve fiziksel çeşitlilik ve interseks çocuklara gereksiz müdahalelerin sonuçları konusunda eğitim verilmekte midir? Varsa bu eğitim modülleri hangi konu başlıklarını içermektedir?
7. Dünya Sağlık Örgütü ve Birleşmiş Milletler'in intersekslerin sağlık hakkına ilişkin tavsiyeleri doğrultusunda, Türkiye'de ulusal bir eylem planı hazırlamayı düşünüyor musunuz?